

Γλυκεῖα συντρόφισσα! —
Καὶ σιωπηλοὶ
Τὰ χεῖλη ἐνώναμε
Σ' ἓνα φίλι.

3

Καὶ τώρα ἀτάλυνον
—Ψυχὴ μου, Ζωὴ μου—
Κοίματα καὶ ὄνειρα
Καὶ δισταγμοὶ μου!

Κι' εἶμαι τὸ πρόβατο
Τὸ πλανημένο
Ποῦ ἦρθα στὸν οἶκο Του
Τὸν ἀγιασμένο.

Ξανά. Ἡ ἀλήθεια Του
Λάμπει στὴ φύση,

Νεχτάρι ἀθάνατο
ἀπ' ἄγια βρύση.

4

« Ἐδῶ λαλήματα
Φαιδρὰ πουλιῶν,
Μοσκοβολήματα
Βασιλικῶν.

« Ἐδῶ τρεχούμενα
Κυλοῦν νερά,
Γοργοτρεχούμενα
Καὶ φοτερά.

« Ἐδῶ ἀγιοκλήματα
Κι' ἔδῶ ροδιές—
Δροσολογήματα
Καὶ μυρουδιές.»

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΟΥ ΑΜΑΝΤΟΥ

Ἄφοδ' ἔγινε κοινόντα σὶ τὸ «Νουμῶν» γὰρ τὴ γλωσσικὴ μελέτη τοῦ κ. Ἀμαντοῦ («Πρὸς τὴν μέσσην λύσιν», περιοδ. «Ἀνθρωπότης», ἀρ. 2) καὶ ὁ Ἀμαντος ἀπάντησε μὲ μιὰ προσδήκη ποίημα σὶ τὸ χωρῆτὸ Ἐσκατέπωμα τῆς μελέτης του, στὴ σελ. 20—21, ἃς κάνωμε τὸν κόπο νὰ προσέξουμε λίγο στὴ φυλλάδα του.

Τὸ πρῶτο ποῦ παρατηροῦμε εἶναι τοῦτο: Ὁ κ. Ἀμαντος, τάχα γὰρ νὰ συστήσει τὴν ἀνάκτην γλώσσα, φαίνεται πὸς χιπᾶει καὶ τὴν καθαρεύουσα καὶ τὴ δημοτικὴ τὸ ἴδιο. Φαίνεται ὅμως μονάχα πὸς κάνει ἔτσι. Γιατί, γὰρ νὰ χιπᾶσει τὴν καθαρεύουσα, τὴν κατηγορεῖ πὸς κάνει τὸ κολοκῆτι κολοκῆτιον, τὸ ἐπρόσταξα πρὸς ἑταῖρα καὶ τὰ γραμμένους, φρεμένους γεγραμμένους καὶ πεφτυσμένους, δηλ. πράγματα ποῦ δὲν εἶναι διόλου τρομερὰ καὶ γὰρ γέλια καὶ ποῦ εἶναι πολὺ λογικὸ νὰ τὰ κάνει ἢ καθαρεύουσα. Γιατί νὰ χιπᾶσει ὅμως τὴ δημοτικὴ, τί κάνει; Πρῶτο τὴ βρίζει μὲ τὰ ὄνματα μαλλιάρη καὶ ψυχάρικη. Γιατί; Ἐμεῖς γὰρ τὸν Ψυχάρη ξέρομε πὸς δὲν ἔκαμε τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὸ νὰ κολουθήσει στὰ γραμματικά του ὅσο μποροῦσε καλύτερα τοὺς νόμους καὶ τὴ γραμματικὴ τῆς νεοελληνικῆς, τοὺς νόμους καὶ τὴ γραμματικὴ ποῦ δὲν ἔφτιασε αὐτός, παρὰ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, καὶ ποῦ τοὺς ἀκολούθησαν, χωρὶς νὰ χον καμμιάν εἰδηση γὰρ τὸν Ψυχάρη καὶ ὅσοι ζήτησαν πρὶν ἀπ' αὐτὸν νὰ γράφουν πραγματικά, σοσια, νεοελληνικά. Γράφει ὁ συχωρεμένος Ἀντωνιάδης, ποῦτ' ἀν καὶ φίλος, ἀν δὲν κάνω λάθος, τοῦ Χαλκιδάκη, στὴ «Χουσομαλοῦσα τῶν Σφακιῶν»: συνέλεψι, τὸ ν ὤμορφω Φράγκισσῶ τὴν ἀγάπη, αὐθὰ—ζῶμαστει, ρωτισχτιση ἢ θηκσε (αὐτὸ τὸ σημερινὸν γὰρ τὸν κ. Καμπόρογλου), καυνησσηκαφτυχία, φτυχισμένους κτλ. κτλ. Αὐτὰ

τί εἶναι μαλλιάρη καὶ ψυχάρικη ἢ ἀμαλλιαστα; Γιατί, ἴταν τὰ γράφουμε καὶ ἐμεῖς, ἢ γλώσσα μας δὲν εἶναι δημοτικὴ, παρὰ εἶναι μαλλιάρη καὶ ψυχάρικη; Τὸν κ. Ἀμαντο δὲν τὸν μέλει γὰρ τὴν φωνητὰ ποῦ ξεομοιῖται συνεθῆτα. Βρίζει: μαλλιάρη καὶ ψυχάρικη. Δεύτερο, χιπᾶει τὴ δημοτικὴ κατηγορώνας τὴν ἢ γὰρ μορφές, ποῦ τίς ἔπλασε αὐτός του: ἀναφτυμένους, διακριμένους, φρουραρκεῖο Πατριενός, ἢ γὰρ τήτους διαλεχτικὸς, ποῦ κανεῖς ἀπὸ τοὺς δημοτικιστὲς δὲ μεταχειρίσθη: ἐρκάτανε, ἢ ρκουνταν, ἢ ρκόντων. Τοὺς ψάρεψε σ' ἄρχεῖα τοῦ Λεξικοῦ καὶ τοὺς ἀράδιασε, μόνο καὶ μόνο γὰρ νὰ δάσουν καὶ ἐντύπωσιν γὰρ τὴ δημοτικὴ. Στὴν ἀπάντησίν του γὰρ ὅσα τοῦ παρατήρησε ὁ «Νουμῶν», λέει πὸς δὲ βεβαίωσε ὅτι ποῦς αὐτοὺς τοὺς ἔγραψαν οἱ δημοτικιστὲς καὶ τὸς τοῦ Πατριενός τὸ «α» εἶναι υπογραφικὸ λάθος. Ἐγὼ ὅμως βλέπω καὶ σὶ τὸ Ἐσκατέπωμα (σ. 6), ὅτεσ' ἀπὸ τόσους διόρθωσες ποίημα, γραμμένο γὰρ: Πατριενός. Καὶ γὰρ τὸ φρουραρκεῖο βλέπω στὴ σελ. 10-11 πὸς γράφει: ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι γελοῖον νὰ μεταβληθῆ π.χ. τὸ φρουραρκεῖον εἰς φρουραρκεῖο.» Ἡ διατύπωσιν αὐτὴ καὶ τὸ ἀπεδείχθη ἀπὸ γὰρ τοὺς ἐνεργῆτα ἐννὰ ἀπὸ τοὺς ἐκατὸ ἀναγνώστες δὲν μπορεῖ νὰ λέει ἄλλο, παρὰ ὅτι μεταχειριστήκαμε τὸν τύπο αὐτὸν καὶ φάνηκε γελοῖος. Ποῦ βρίζεται λοιπὸν ὅτεσ' ἀπ' αὐτὰ ἢ καλὴ πλοῦν καὶ ἢ γλωσσικὴ ἀμεροληψία τοῦ κ. Ἀμαντο;

Δεύτερο, κάνον σ' αὐτὰ ποῦ λέει σὶ τὸ τέλος τῆς Προσδήκης του: «Ὅτε διὰ τὸ ἀναφτυμένους (σὶ τὸ κείμενο γράφει: ἀναφτυμένους) διακριμένους, φρουραρκεῖο εἶπα δι' ἐργάτησαν, ἀλλ' ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνονταν τέτοιαι μεταβολαί, δὲ γίνονταν δὲ, ἔσαν ἔσαν γίνονται δεκτὸς κανένας συμβεβημένος. Ὅσοι γὰρ

φων ανεπιγυμένος, διακεκριμένος, φρονουραγείο, κάμνον κάποιον συμβιβασμό με την καθαρεύουσαν!»
 Έχουμε να τω άπαντήσουμε : "Εμείς δέ γράφουμε ούτε ανεπιγυμένος και διειρημένος ούτε ανεπιγυμένος και διειρημένος. Ψεύτικη κ' ή μία κ' ή άλλη απόδειξη. ά-
 πώς και το συμπέρασμα. Το ίδιο ροκούσε κ' ο συ-
 χωρευμένος Κόνιος : Πώς θα ποιήσε δίχως αναδι-
 πλασιασμό το περιλημμένον, θά το ποιήσε περι-
 λημμένον; Αδ θα το ποιήσεται, γιατί έχουμε το δη-
 μοτικό άγραπμένον. Και γάρ τίς λέξες «ανε-
 επιγυμένος» και «διακεκριμένος» θα ποιήσε μορφω-
 μένος ή κάτι άλλο λείοιο και διαλεχτός ή εξαι-
 ρευτικός ή ξεχωριστός.

Τίποτα παραπάνου δέ φανερώουν τα «ανεπιγυ-
 μένος» και «διακεκριμένος», τού είναι μεταφράσματα
 από ξένες γλώσσες, όχι ελληνικά ούτε αρχαία ούτε
 νέα. Σποντάθουμε σε κάτι τέτοια, όχι μόνο για το λό-
 γο πώς είναι ή γλώσσα μας γλωσσική, παρά το περιο-
 σότερο γιατί προσφώθηκαμε με την καθαρεύουσα,
 που επειδή δέν είναι γλώσσα με δική της παρση
 και χωρητική, όχι μόνο αρχαίζει, παρά και γαλλί-
 ζει, γερμανίζει και ότι άλλο θέλεις κάνει, και τα
 μεταξύ εκείνου που κα μεταχειρίζεται, και γι αυτό
 ή ίδια έννοια μπορεί να βρεθεί ντυμένη ή αρχαία ελ-
 ληνικά ή γαλλικά ή γερμανικά ή ιταλικά και να
 σπάμε το κεφάλι μας για να την άποδοθήσουμε νεοελ-
 ληνικά, ενώ αν ξέρουμε καλά τη γλώσσα μας και εί-
 χουμε μορφωθεί σ' αυτή, θα βρούσαμε έτοιμη τη λέ-
 ξη για να εκφράσουμε εκείνο που θέμε ή θα μās
 είναι πολύ εύκολο να την φτιάσουμε. Το φρο-
 υραρχείο πάλλ, που το γράφουμε έτσι μόνο για
 την ώρα, μπορεί ύστερα να καιρηθεί φρο-υρα-
 ρχειό (όχι φρο-υρα-ρχειό ούτε ό στην κοινή δημο-
 τική), αν ξαναεξεργασεί πάλι εκείνη ή αμία ποιήμα-
 τική και το στοιχείο στοιχείο. Αδν ξέρουμε. Έ-
 μείς και το φρονουραγείο και το φροουραγείο το ίδιο
 τάχονα για δημοτικά, άφού και αυτά δύο λείπει το
 τελικό υ. "Όπως είναι δημοτικά και το θειό και
 τή θειό. Αδ βλέπουμε που είναι ό συμβιβασμός
 με την καθαρεύουσα έδαφείο

Τρίτο, βλέπουμε ό κ. "Αμαντος γράφει : «ή μαλ-
 λιαρή δέχεται και ξένες λέξεις πολλές». «ή μαλλια-
 ροί ... μεταχειρίζονται άδιακρίτως και εισάγουν ά-
 διακρίτως ξένες λέξεις». «ή μαλλιαρική τάσις της ει-
 σαγωγής ξένων λέξεων» από το δήλατον, το ά-
 ποιον αν έλλεγει θελοσπε (sic) ή πικτωκλέτα
 (sic) θα ηγαρίσσει ίσως τους μαλλιαρούς περι-
 σότερον» κτλ. Ψέματα όλ' αυτά τα «ευχαρίστως» και
 «άδιακρίτως» και «άδιακρίτως» και «ή τάσις» και το
 «θα ηγαρίσσει». Διαφύδει κ' ό ίδιος τον ευνοί-
 τον με τον παραπάνου παράγραφο : «Είναι ύπως τε-
 ρεφίον όι όι άναίσταται τοδύκτισιον δέν εφρόντι-
 σαν άεργί τοδδε δι' ειδιτής άπηροσίας να επιύχρωσι
 την έξελληνίον των ξένων λέξεων. αί όποιαί πρό
 πάντων διά των πρακτικων τεχνων εισέρχονται
 καθ' εκάστην.» Αφού «διά των πρακτικων τεχνων
 εισέρχονται» πώς εισάγουν τις ξένες λέξεις οι μαλ-
 λιανοί; Και γιατί αυτούς φορτώνεται ό κ. "Αμαν-
 τος γάρ το Wagon-lit και όχι το Ύπουργείο της
 Συγκοινωνίας και τους έφημερίδογράφους;

Τέτατο, ό κ. "Αμαντος γράφει : «Η καθαρεύου-
 σα σφριζείται κατά μέγα μέρος εις το φωνητικό,
 το τυπικόν και το λεξικόν άκόμη της αρχαίας ελλη-
 νικής». Ψέματα δι ή καθαρεύουσα σφριζείται στο
 φωνητικό της αρχαίας. Η Έπισημη κάθε άλλο ά-
 ποδείχτει. Αν εξαίρεσουμε τα συμπλέγματα κτ κα
 πτ και ίσως και τίποτ' άλλα παραμικρά πράματα
 δέν ξέρω τί μπορεί να δικαιολογήσει αυτή τη βεβαίω-
 ση. Πολύ περισσότερο ή δημοτική σφριζείται στο
 φωνητικό της αρχαίας. Ας μās άπατήση ό κ. "Α-
 μαντος : Ποιά είναι συμφωνότερα με το φωνητικό
 της αρχαίας : τα άντρας (άνδρας), δέντρο (δένδρο),
 μπαίνω (μβαίνω), ορίζω, σχολείο, αισθάνομαι όχτρος,
 έχτες, κερύ, (άδιάφορο για ποιο λόγο το ε) κτλ. ή τα
 άνδρα, δένδρον (με νεολλ. δ), εμβάινω (εμνένω),
 ορίζω, σχολειον, αισθάνομαι, έχτρος, χδές (με νεο-
 ελλ. θ, χ), κηριον (khirion).

Αντίθετα βεβαιώνει : «Η μαλλιαρή... εδασίση
 μόνον επί της προσφορικής παράδοσεως, ως εαν το
 Έλληνικόν Έθνος μόλις τώρα ήρχιζε τον βίον του
 τον πολιτικόν και τον ανευματικόν». Κι αυτό φέμα,
 μεγαλύτερο απ' το πρώτο. Πώς σφριζόμαστε μόνο
 στην προσφορική παράδοση, άφού έμεις λέμε κ' άπο-
 δέχονμε πώς ή δημοτική μας γλώσσα είναι το μο-
 νακόριο παιδί της αρχαίας Έλληνικής, άφού έχου-
 με δημοτικά κείμενα που αρχίζουν σχεδόν από τα
 χρόνια του Χριστού και άφού άκόμη επί το εύκολώ-
 τερον και αναγκαύτερον της αρχαϊκής» δέν προσ-
 παθούμε να ή άνωκαταστήσουμε, όπως λέει ό κ.
 "Αμαντος, παρά το δεχθήκαμε συμμορφωνοντάς το
 με τη δημοτική γλώσσα, όπως τότε σήα από τα
 1873 άκόμη ό Κοκονένος; Κι ό ίδιος "Αμαντος δέν
 είναι που λέει πώς ή δημοτική «δέχεται αρχαίας λέ-
 ξεις, ως όποιας όμοιας μετασχηματίζει κατά την νέ-
 αν»; Πώς λοιπόν σφριζείται μόνο στην προσφορική
 παράδοση; Έπειτα τί δουλειά κάνει με τους συνα-
 δέφρους του στο Λεξικό ό κ. "Αμαντος; Αδν είναι
 ή δουλειά των να μαζέψουν όλο το θησαυρό της νεο-
 ελληνικής και από την προσφορική παράδοση και από
 τα γραφιά νημετα :

Πέμπτο βλέπω—μα ός λάψουμε το πέμπτο και
 ή βέβαια για τίλλο φίλλο, γιατί δέν περισσεύει τί-
 οδ τόπος.

I. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

Το Θέατρο του Ώδειου έχει για προσορισμό του και
 πρέπει να έχει, να γίνει το επίσημο θέατρο του τόπου.
 Όλη ή διανοητικότητα του, όλη του ή ψυχή δέν έχει
 τίποτε το ριζοσπαστικό, καμιά νεότητα, ώστε να δη-
 μουργήσει ποτέ τίποτε άληθινά καινούριο. Άλλοστε
 για να αναπτυχθούν άργότερα τα επαναστατικά θέ-
 ατρα πρέπει να υπάρχει ή βάση, πρέπει να υπάρχει
 πρώτα σχεδόν τέλειο ή επίσημο, το κλασικό θέατρο.
 Το Έλληνικό Θέατρο άρχισε με πρόγραμμα επανα-
 στατικό, μ' ένα σκοπό πολύ άνώτερο, άλλ' ήρθε πρό-
 ωρα, βρήκε το έδαφος άνέτοιμο, έδωσε μερι-
 κές παρόστασες πολύ φωτεινές, άλλα δέν μπόρεσε να
 κρατηθεί, να αναγκαστικά ξεπέσε. Μουραία, πολύ π-